

<https://doi.org/10.36719/2789-6919/41/39-43>

Əli Qasimov

Naxçıvan Müəllimlər İnstitutu

<https://orcid.org/0009-0007-9952-7425>

aliisa666@yahoo.com

İngilis dilində frazeoloji vahidlərin üslubi xüsusiyyətləri

Xülasə

Məqalədə ingilis dilindəki frazeoloji vahidlərin üslubi xüsusiyyətlərindən bəhs olunur. Bu məqsədlə onların bədii dildəki funksiyalarının təhlilinə önəm verilir. Təhlillər nəticəsində məlum olur ki, ingilis dilində xalq frazeologiyasından başqa, şair və yazıçıların yaratdığı frazeoloji vahidlər də vardır. Həmin frazeoloji vahidlərin üslubiyyətə bağlılığı və stilistik cəhətləri izah olunur. Bu baxımdan, iki əsas məsələyə diqqət edilir:

1. Frazeoloji vahidlərin məzmununda baş verən dəyişmənin üslubla bağlılığı;
2. Frazeoloji vahidlərdə komponentlərin inversiyasının onların üslubi xarakterinə təsiri.

Bu məsələlərin izahı onu göstərir ki, yuxarıdakı əlamətlər frazeoloji vahidləri digər idiomlardan fərqləndirir.

Məqalədə frazeoloji vahidlər üzərində əməliyyat apararaq onların üslub məqsədi ilə dəyişdirilməsi bədii dilin sərbəstliyi ilə əlaqələndirilir. Bundan başqa, frazeoloji vahidlərə ümumkulturoloji baxımdan yanaşılması zəruri məsələlərdən hesab olunur. Bu dil faktlarının emosionallıq cəhətdən fərqlənməsi və buna görə digər dil vahidlərindən yüksəkdə durmasında bədii üslubun əhəmiyyəti məsələsi ön plana çəkilir. Bu prosesdə şair və yazıçıların rolu qiymətləndirilir.

Açar sözlər: dil, söz, frazeoloji vahid, üslub, inversiya

Ali Gasimov

Nakhchivan Institute of Teachers

<https://orcid.org/0009-0007-9952-7425>

aliisa666@yahoo.com

Stylish Features of Phraseological Units in English

Abstract

The article discusses the stylistic features of phraseological units in English. For this purpose, importance is attached to the analysis of their functions in the artistic language. As a result of the analysis, it becomes clear that in addition to folk phraseology, there are also phraseological units created by poets and writers in English. The connection of these phraseological units with stylistics and stylistic aspects are explained. From this point of view, attention is paid to two main issues:

1. The connection of the change in the content of phraseological units with style;
2. The effect of the inversion of components in phraseological units on their stylistic character.

The explanation of these issues shows that the above features distinguish phraseological units from other idioms.

In the article, the operation on phraseological units and their change in terms of style is associated with the freedom of the artistic language. In addition, approaching phraseological units from a general cultural perspective is considered one of the necessary issues. The importance of artistic style in the emotional differentiation of these linguistic facts and their superiority over other linguistic units is brought to the fore. The role of poets and writers in this process is assessed.

Keywords: language, word, phraseological unit, style, inversion

Giriş

İndiyə qədər ingilis dilinin frazeologiyası mövzusunda bir sıra tədqiqat işləri yerinə yetirilmişdir. Lakin frazeologiyanın konnotasiya problemləri, bu dil vahidlərinə linqvokulturoloji baxımdan yanaşmanın əhəmiyyəti, emosionallıq cəhətdən frazeoloji vahidlərin rolu, ədəbi mətnlərdə ifadə xüsusiyyətləri məsələləri yetərinə işıqlandırılmamışdır.

Ümumiyyətlə, dünyaya linqvistik baxışı formalaşdıran anlayışlar toplusunun müəyyənləşdirilməsi mədəni dilçilik və praqmatika baxımından maraqlı və aktualdır. İdiomlar içərisində obrazlılığı və emosionallığı ilə fərqlənən frazeoloji vahidlər özünəxas xüsusiyyətlərə malikdir. “Alimlərin qeyd etdiyi kimi, müstəqil elm kimi frazeologiyanın yaranma dövrü XX yüzilin 40-cı illərinin ortalarından başlayır və ilk növbədə, akademik V.V.Vinoqradovun əsərləri ilə bağlıdır” (Baisoultanov, 2006: 10). Son dövrün tədqiqatlarında frazeologiya dünyaya linqvistik baxışın, milli dünyagörüş sahəsinin bir hissəsi kimi qəbul edilir. Məqalənin məqsədi frazeoloji vahidlərin struktur-semantik və üslubi xüsusiyyətlərinin nədən ibarət olduğunu təsvir etmək, bu vahidlərin müasir funksional üslublarda həyata keçirilməsi şərtlərini və əlamətlərini müəyyənləşdirməkdir. Hazırda ingilis dilinin frazeologiyasına maraq xeyli dərəcədə artmış və orijinal elmi nəticələr verən araşdırmalar üzə çıxmışdır. Məqalənin ingilis dili frazeologiyasının üslubi xüsusiyyətlərinə həsr edilməsi onun aktuallığını göstərir. Araşdırma müqayisə, müşahidə, təhlil metodları əsasında aparılmış, material mənbə kimi elmi-nəzəri mənbələrə müraciət olunmuşdur.

Tədqiqat

Koqnitiv dilçilik sözün mənasının və onun anlayışının xarakterik məsələlərinin müəyyənləşdirilməsinin insan şüuru, onun dərk edilməsi, anlayış ilə əlaqəsini sübut edir. Təxəyyülün yüksəlişi dil materialının üslubi keyfiyyətlərini əsaslandırır. Üslubiyyat frazeoloji vahidləri bədii-idraki nöqtəyindən nəzərdən düzgün təqdim etməyin yolunu nümayiş etdirir. Stilistika elminin obyektinin praqmatika, kommunikativ dilçilik, nitq funksiyaları nəzəriyyəsi, psixolinqvistika, mətn dilçiliyi, linqvistik poetika, məntiq, mətn təhlili, koqnitiv dilçilik və s. kimi sahələrlə bağlılığı artıq qəbul edilmiş məsələdir. Dil sistemində möhkəm sabitlənmiş frazeoloji vahidlərin əsas xüsusiyyətləri tam stilistik konnotasiyanın obrazlılığının və ya kompozisiyanın praqmatik-üslubi məqsədə yaxınlığı ilə izah olunur. Frazeoloji vahidlərin potensialının, mətnə özünəxas əsasların formalaşması, üslubi imkanlarının öyrənilməsi, linqvistik aspektlərinin müəyyənləşdirilməsi praqmatika ilə sıx bağlıdır. “Məlum olduğu kimi, hər bir dilin zənginləşməsində mühüm rol oynayan frazeoloji vahidlər qədim zamanlardan işlənib hazırlansa da, dilçilik tədqiqatının ən gənc obyektini hesab olunur” (Aliyeva, 2020: 49).

Frazeoloji vahid dedikdə, dildə danışanlara məlum olan və daimi leksik tərkibi, qrammatik quruluşu və mənası ilə səciyyələnən sözlərin sabit birləşmələri başa düşülür. Frazeologiyanın inkişaf tarixi elm adamlarının bədii mətnlərdəki frazeoloji vahidlərin öyrənilməsinə davamlı və daimi marağı ilə izah olunur, çünki bədii frazeoloji vahidlər kommunikativ və praqmatik nöqtəyindən nəzərdən araşdırılmaq üçün tükənməz xəzinədir. Frazeologiyanın üslubi cəhətləri dedikdə dil strukturunun öyrənilməsi deyil, bədii əsər müəllifinin oxucularına təsir etmək üçün belə strukturdan necə istifadə etdiyi, onlara nə göstərdiyi, onları necə və ya nəyə inandırması nəzərdə tutulur. Sözsüz ki, yazarlar stilistik üsullar seçərək oxucuya təsir etmək niyyətindədirlər. Müəllifin uyğun dil vahidlərini seçməsi bu prosesdə əsas şərtidir.

Əslində, praqmatika stilistika, mətn dilçiliyi və kommunikativ dilçilik sahələrini əhatə edir. Alimlər frazeologiyayı dilçiliyin mürəkkəb sahələrindən biri hesab etməklə, onun bilavasitə leksikologiya, stilistika, semantika, etimologiya, fonetika, morfologiya və qrammatika kimi dilçilik bölmələri ilə bağlamaqla yanaşı, onun tədqiqinin ölkəşünaslıq, fəlsəfə, məntiq, tarix elmləri ilə xəbərdar olmaqda faydalı sayırlar (Eshquvvatova, Turgunova, 2023: 199). Praqmatikanın əsas məqsədlərindən biri sözün istifadəsini izah etməkdir. Praqmatik məna kommunikatları və onların funksiyalarını müəyyən edir. Dilçi alimlər praqmatikanın istifadəsi zamanı koqnitiv linqvistikanın və psixolinqvistikanın təsiri haqqında maraqlı fikirlər irəli sürmüşlər. Praqmatika danışıqda konkret vəziyyətdə olan insanın məqsədini öyrənir. Mətn linqvistikası konkret təsir göstərmək üçün müraciət edənə ünvanlanan münasibətində dil vahidlərinin istifadəsini öyrənir. Deməli, praqmatika danışıq dili təcrübəsini həyat ilə əlaqələndirərək, üslubi üsul və vasitələrdən istifadə etməklə

insanların söz-fikir dünyasını, eləcə də milli-mədəni ənənələrini, idrak əsaslarını dərk etməyi öyrədir. Bu prosesdə frazeoloji vahidlərin də rolu vardır.

Frazeoloji vahidlərin üslubi məqsəd üçün işlədilməsi, öncə, dilin zənginliyindən istifadə edən yazarların özünəməxsus üslubunun töhfəsi ilə bağlıdırsa, ikincisi, dövrə, cəmiyyətə, insanların sosial vəziyyətinə uyğunluq və ictimai həyatın əks edilməsi ilə əlaqəlidir. Frazeoloji vahidlərdən ifadəyə xüsusi stilistik rəng vermək üçün istifadə olunur. Bu, bədii əsərlərdə daha qabarıq ifadə olunur. Ümumiyyətlə, hər bir xalqın bədii ədəbiyyatının dili onun poetik ifadəsinə xas olan obrazlı standartlara uyğundur. Milli standartlar isə qədim şifahi xalq ədəbiyyatından yaranan və sinonimik dubletlər cərgəsi ilə dolu olan obrazlı, bədii dildədir.

İngilis dilinin frazeologiyasında üslubi xüsusiyyətlərdən biri onların tərkibində fərqlilik əmələ gətirməkdir. Bədii dildə frazeoloji vahidlərin tərkibində dəyişmə yarana bilər. Frazeoloji vahidlərin adi formasının dəyişməsi və onların tərkib hissələrinin yerlərinin dəyişməsi mənaya heç bir zərər vermir, əksinə, müəyyən stilistik məqsəd daşıyır. Üslubi frazeoloji vahidlər müəllifin fikrini daha təsirli çatdırmaq üçün işlədilən ifadəli, obrazlı sözlərin birləşməsidir. Şair və yazıçıların frazeoloji birləşmələrin standartlarından kənara çıxması dərhal uğurlu və ya səhv addım kimi qiymətləndirilə bilməz. Sadəcə olaraq, müəyyən məqsədlə standartlardan kənara çıxmaq oxucuya böyük təsir göstərə bilər. Deməli, bədii ədəbiyyatda frazeoloji vahidlər obrazlı təsvir üsuludur, poetik zövq yaradır, zəngin hissləri nümayiş etdirmək üçün istifadə olunur və onların hər birinin əsasında pragmatik istiqamət və əlavə gizli məna dayanır. Hər bir xalqa xas olan frazeoloji ifadələrin ifadə funksiyasında kontekstual frazeoloji kollokasiyaların üslubi effekti özünü göstərir. Bu, ingilis dilində də belədir. Frazeoloji vahidlərin formalaşması üçün milli xarakterdən danışarkən, fərdi yaradıcılıqla yanaşı, müstəqil dünyagörüşü ilə birlikdə meydana çıxan mövcud ənənələrin və adətlərin rolunu da unutmamaq olmaz. Müəlliflər yüz illər boyu xalqın şüurunda qorunub toplanmış deyim və ifadələrdən istifadə edərək onlar əsasında özünəməxsus dünyagörüşünə və üslubuna uyğun frazeoloji vahidlər yaradırlar.

İngilis dilində frazeoloji vahidlərin məzmunu və daimi quruluşu olsa da, danışmaq nitqində onların məna və formasında müəyyən dəyişikliklər olur. Bu dəyişikliklər frazeoloji vahidlərin funksional-semantik xüsusiyyətlərinə xüsusi ekspressiv xarakter verir. Frazeoloji vahidlərin ifadəliliyini artırmaq üçün tətbiq olunan üslubi vasitələr öz adı mənasını, bəzən isə deyimlərin semantik mənasını dəyişir. Müəlliflərin dəyişdirilmiş frazeoloji vahidləri bəzən artıq formalaşmış daimi məna əvəzinə başqa məcazi mənada da işləyə bilər. Frazeoloji vahidlərin dəyişikliyə belə meyli, semantik baxımdan inkişafı, leksik və qrammatik baxımdan transformasiyası yazıçının üslubu və dəyişdirmə məharəti ilə bağlıdır.

Məlumdur ki, bədii əsər müəyyən dərəcədə yazıçı intellekti ilə əlaqəlidir. Belə əsərlərdə ümumi standartdan bir qədər kənara çıxma, qrammatik sistemin müəyyən qanunlarının pozulması, qeyri-adi forma fərqləri ilə qarşılaşmaq mümkündür. Frazeoloji vahidlərin dəyişmə qabiliyyəti əsər müəllifinə xas olan üslubu təyin edə bilər və bədii dilin azadlığını göstərir. Frazeoloji dəyişikliyin məqsədi müxtəlif dərəcələrdə özünü büruzə verir, gah üslubi əhəmiyyət kəsb edir, gah əlavə məna vermək məqsədi daşıyır. Danılmaz faktıdır ki, yazıçı və şairlər milli dilin inkişafına böyük töhfələr vermiş, frazeoloji baxımdan dilə yeni birləşmələr gətirmişlər.

Bədii əsərlərin obrazlı vasitələri arasında frazeoloji vahidlər xüsusi diqqət yetirməli olduğunuz dilçilik üsullarından biridir. Təsədüfi deyildir ki, frazeoloji vahidləri leksikanın sərvəti hesab edirlər (Vafoyeva, 2019: 17). Frazeoloji vahidlər konnotasiya və üslub xüsusiyyətlərinə görə müxtəlifdir. Onların müəllif tərəfindən seçilməsi mövzunun istiqamətindən və əsərin əsas ideyasından asılıdır. Bəzi idiomlar müəllif tərəfindən bir neçə dəfə tətbiq olunur. Amma bu təkrar hər bir halda müəyyən üslubi məqsədlə işlədilir və ona görə fərqli xarakter alır. Müəllif böyük məharətlə frazeoloji vahidlərə yeni məna verir, onlar üzərində yeni "kəşf" edərək transformasiya əməliyyatı aparır. Belə frazeoloji vahidlər müəllifin dünyagörüşünü, onun qavrayış xüsusiyyətlərini, öz qənaətlərini, daxili aləmini əks etdirir, heç kimə xas olmayan cəhətlərinə görə diqqəti cəlb edir. İngilis dilində üslub xüsusiyyətləri cəhətdən frazeoloji vahidlər aşağıdakı qruplara ayrılır:

1. Məna və formaca dəyişməyən frazeoloji vahidlər;
2. Üslubi vasitələrlə qurulan, forma və məna dəyişikliyinə məruz qalan frazeoloji vahidlər.

İkinci qrupa aid olan frazeoloji vahidlər aşağıdakılardır:

- 1) Əsas tərkibə uyğunlaşdırılmış əlavə komponentli frazeoloji vahidlər;
- 2) Komponentləri qısaldılmış, yəni ellipsisə məruz qalmış frazeoloji vahidlər;
- 3) Hər hansı bir komponenti başqası ilə əvəzlənmiş frazeoloji vahidlər.

Frazeoloji vahidlərdəki dəyişikliklər bütöv ifadənin əsas mənasına, ümumi fikrə əsaslı dərəcədə təsir etmir. Əslində, frazeoloji vahidlərdən necə istifadə etmək üçün xüsusi qanunlar yoxdur. Dəyişikliklər bədii məziyyəti saxlamaq bacarığı, obrazlılığın təsiri, ifadənin emosional-ekspressiv gücü ilə bağlıdır. Frazeoloji birləşmələrin mahiyyəti milli fəlsəfi qənaət və obrazlı poetik üsulların uyğunluğu ilə birlikdə açılır, ona görə də onlar üslubi qiymətləndirmə kateqoriyasının əsas tərkib hissəsi olmaqla, üslubi təsirin ən mühüm hissəsini əhatə edir. Şairlər hər zaman frazeoloji birləşmələrin orijinal formasını tətbiq etmir. Frazeoloji vahidlərin məzmunu dəyişdiriləndə fikrin ifadəliliyi çoxalır. Transformasiyadan sonra onların mahiyyətinin daha da gücləndiyini müşahidə edirik. Bu zaman onların əsas ideyası dəyişmiş, sadəcə quruluşu, forması dəyişir. Dəyişikliklərə məruz qalan vahidlərdə nominativ formanın qorunub saxlanmasında əsas olan məna və məzmun vəhdəti məntiqi nəticə ilə qırılmaz şəkildə bağlıdır. Frazemləri yeni məna ilə zənginləşdirən, bir-biri ilə əlaqəsi olmayan, tamamilə fərqli mənalı sözlərin vəhdəti ilə qədim zamanlardan qaynaqlanan ifadələri canlandıran vahidlər istər konkret, istərsə də mücərrəd anlayışları birləşdirərək, milli kimlik nümayiş etdirir və yüksək ifadəli kollokasiyalar yaradır. Bu ifadələr ədəbi dilin ifadəliliyini göstərməklə yanaşı, obrazlı vasitələrin yeni xüsusiyyətlərini üzə çıxarır, ifadəli birləşmələrin yeni növlərini ortaya qoyur. Belə vahidlərdə atributiv komponentlərin rəngarəngliyində sözlərin fəallığı artır. İngilis dilində frazeoloji vahidlərin komponentlərinə yeni söz daxil etmək cəhdləri bədii dildə həmişə mövcud olmuşdur. Bəzi dilçilər frazeoloji vahidlərdə “təkrar istehsal”ı onların dominant (əsas, qlobal) xüsusiyyəti hesab edirlər (4).

Frazeoloji vahidlərin strukturu sabit olduğu üçün sözün əlavə edilməsi fərqli ovqat yaradır. Poeziyada bu hal çox tez-tez baş verir və poetik dilin müxtəlif tələblərinə cavab vermək üçün belə bir proses hətta qanuni mahiyyət kəsb edir. Şifahi və yazılı bədii ədəbiyyatda elə məqamlar olur ki, xalq dilindən alınmış hər hansı frazeoloji vahid bir qədər genişlənir və ya daralır və bədii mətnə və ya poetik ölçüyə toxunur. Əgər bu dəyişikliklər şüurlu transformasiyalar hesabına formalaşırsa, mənaya xələl gəlmir və xüsusi ahəngə malik olur. Bütün nitq hissələri frazeoloji variantların əmələ gəlməsi vasitəsidir. Frazeoloji vahidə yeni söz daxil edildikdə, onlar digər tərəflərlə birləşərək, harmoniya təşkil edir.

İngilis dilində frazeoloji vahidlərin üslub xüsusiyyətlərindən biri də onların inversiyaya məruz qalmasıdır. Bədii mətnlərdə tərəfləri inversiyaya uğrayan frazeoloji vahidlərdən tez-tez istifadə edilir. Onların tərkibindəki bir-biri ilə əlaqəli sözlərin, cümlə üzvlərinin və cümlədəki mürəkkəb ifadələrin ümumi sırasının dəyişməsi hadisəsi olan inversiya frazeoloji variantlar əmələ gətirir. Sözsüz ki, frazeoloji vahidin tərkib hissələrinin sırası arasındakı fərq onu sərbəst yerləşmədən fərqləndirən əlamətlərdən biridir. Bu, dil standartından yersiz yayınma deyildir. Frazeoloji vahidlərin tərkib hissələrinin inversiyaya məruz qalması onların praqmatik potensialını artırır və ifadəli təsvir verir. Ümumiyyətlə, frazeoloji vahidə daxil olan söz sırası konkretidir. İnversiyadan istifadə poetik üslubi məsələdir.

Frazeoloji komponentlərin ümumi sırasının dəyişməsi poetik dildəki xarakterik hadisələrdən biridir. Sərbəst söz birləşmələrinə xas olan bu üsuldən istifadə etməklə frazeoloji ifadədə müəyyən məna kəsb etmək mümkündür. Dinamik nöqtəyi-nəzərdən, müxtəlif formalarda meydana çıxan frazeoloji komponentlərin sırasının dəyişməsi ifadənin ilkin formasında konkret komponentə düşən vurğunu dəyişmişdir. Praqmatikanın və stilistikanın inversiyaya bu cür təsiri, ümumiyyətlə, komponentlərin xüsusi sırası vasitəsi ilə diqqəti cəlb edir. İnversiyadan sintaktik istifadə ifadəliliyi artırmaq və komponentlərin xüsusi əhəmiyyətini göstərmək vasitəsi kimi müəyyən edilir.

Frazeoloji komponentin sıralanması, standartdan kənara çıxma, komponentlərin yerlərinin bir-birindən asılı olması ifadənin mənası üçün o qədər də əhəmiyyətli deyil, amma oxucuların diqqətini çəkməkdə mühümdür. Frazeoloji komponentlərin inversiyası onun tərkib hissələrinin şərti qrammatik düzülüşünün pozulması prosesindən ibarətdir. Bu, frazeoloji vahidə xüsusi ekspressiv

çalar verir, onun praqmatik potensialını artırır və bədii dildə quruluş və funksiya baxımından müxtəlif yeni frazeoloji vahidlər və ifadələr ortaya çıxır.

Nəticə

Frazeoloji vahidlərin dəyişdirilmiş ümummilliyet formasından istifadə olunduqda onlar yeni forma və məna kəsb edirlər. Transformasiya olunmuş obrazlı və ifadəli birləşmələr şair dilinin praqmatik-üslubi xüsusiyyətlərini üzə çıxarır. Frazeoloji vahidlərin məna və zahiri quruluşunun dəyişməsi dil zənginliyindən istifadə etmək üçün şairlərin fərdi sənətkarlıq xüsusiyyəti hesab olunur. Bədii dildə frazeoloji vahidlər geniş fikir ifadə edir, onlar məntiqi strukturlarla təmsil olunur, əsas ideyanı və linqvistik hadisələri üzə çıxarır.

Frazeoloji vahidlərdə inversiyadan istifadə ifadəli-ideoloji funksiyanı yerinə yetirir. Frazeoloji vahidlərin dəyişdirilməsi onların yenilənməsi üsulu kimi diqqəti cəlb edir. Yeni yaranan belə vahidlər ingilis dili frazeologiyasının zənginləşməsinə səbəb olur. Frazeoloji vahidlərin yenilənməsi, dəyişdirilməsi, ifadəli sözlərlə zənginləşdirilməsi onların kontekstual mənasına emosional-ekspressiv çalar verir, obrazlı xassələrini çoxaldaraq üslubi funksiyasını artırır, praqmatik məqsədi açır.

Ədəbiyyat

1. Alieva, V.F. (2020). Osnovnye napravleniya issledovaniy sovremennoy frazeologii. *Philology*, № 6 (30), c. 49-55.
2. *Azərbaycanca-İngiliscə lüğət, A-Z*. (2005). Şərq-Qərb.
3. Arakin, V.D., Tatisheva, E.S. (2005). *Prakticheskii kurs angliiskogo yazıka*.
4. Balli, S.H. (1961). *Frantsuzskaya stilistika*. Izd-vo Inost. Literatura.
5. Baisultanov, D.B. (2006). *Ehkspressivno – stilisticheskaya kharakteristika frazeologizmov chechenskogo yazıka. Dicceptatsiya na coickanie uchënoi ctepeni doktopa filologicheskix nauk*. Leiden.
6. Chernaya, A.I. *Semantiko-stilisticheskie osobennosti angliiskikh frazeologicheskikh edinit so znacheniem dvizheniya-peremeshcheniya*. <https://www.dissercat.com/content/seman>
7. Eshquvvatova, M., Turgunova, Sh. (2023). Types of Stylistic Usage of Phraseological Units in Institutional Discourse. Web of semantic. *Universal Journal on Innovative Education*, Volume 2 Issue 4, p. 198-201.
8. Vafoyeva, M. (2019). Semantic and Stylistic Features of Phraseological Synonyms. *International Journal for Social Studies*. Volume 05 Issue 04 April, p. 17-24.

Daxil oldu: 25.11.2024

Baxışa göndərildi: 10.12.2024

Təsdiq edildi: 23.12.2024

Çap olundu: 28.01.2025